

18. katehetska ljetna škola. Tema – „Naša kateheza i aktualne društvene promjene“ – privukla je više od 300 vjeroučitelja koji su zauzeto razmišljali o svome poslanju.

Tko je kaznio djecu

Otvarajući školu, đakovački biskup Ćiril Kos, predsjednik Katehetskog vijeća BKJ, najprije je pozvao na molitvu za žrtve rudarske nesreće kod Tuzle, a potom podsjetio na koncilski dekret „Gravissimum educationis“ u kojemu se ističe da „između svih odgojnih sredstava posebnu važnost ima škola“ (br. 5). Odgoj djece u svim školama trebao bi biti usklađen s moralnim i vjerskim načelima njihovih obitelji. Pošto je spomenuo osobno iskustvo vjeroučitelja na gimnaziji u Srijemskoj Mitrovici od 26. svibnja 1945. i u župi Trnjane od 29. siječnja 1948, koje je završilo rješenjem Kotarskog narodnog odbora u Slavonskom Brodu od 23. siječnja 1949. zabranom vršenja vjerske nastave u školama zbog navodnog „upotrebljavanja fizičke kazne nad školskom djecom za vrijeme nastave“, biskup Kos odao je zahvalnost svim preminulim katehetama, a posebno onima koji su teško „platili“ svoju katehetsku službu. Na kraju, izrazio je nadu da će taj radni tjedan, koji se održava u vrijeme kada su se u Hrvatskoj dogodile velike društvene i duhovne promjene koje su i drugdje u toku, uroditi korisnim prijedlozima i zaključcima.

Lijevo i desno

Nakon dobro pripremljenih predavanja vrsnih stručnjaka Drage Šimundže, Nikole Dođana, Marijana Jurčevića, Josipa Oslića, Marka Jerkovića, Josipa Baričevića i Mirka Mataušića u bogatoj diskusiji i radu po skupinama dotaknuta su mnoga pitanja i nedoumice. Među ostalim, istaknuto je da hrvatska politika umjesto da krene rješavanju ekonomskih teškoća suočena je s problemima koje su i afrička plemena nadišla. Izraženo je i čuđenje što Crkva u Hrvata nije pvela nacionalno pomirenje, te uvjerenje da treba biti tolerantan prema bivšim protivnicima Crkve i članovima Komunističke partije. Budući da više nema tajnosti u politici i da su stranački programi javni, ne treba zazirati ni od onih koji se vraćaju ili ob-

ĐAKOVO – 18. KATEHETSKA LJETNA ŠKOLA

OD VJERONAUKA U SKOLI DO DEMOKRACIJE

U Đakovu je od 27. do 31. kolovoza održana

račaju Crkvi, jer ni u radu crkvenih vijeća nema tajnosti. Što se tiče onih koji su napustili bivšu vladajuću stranku i ušli u drugu, uspoređeni su s dobrim igračima koji znaju igrati i lijevo i desno. Potrebno je apsolutno jedinstvo jer su ugroženi temelji na kojima počiva demokratski pluralizam. Kao primjer spomenuta je zemlja koja je hrvatska, a koja se oduzima. Ljudi bogatijeg duha i kulture ne samo što podnose različitosti nego ih prihvaćaju kao obogaćenje u raznovrsnosti. Ljude neprobuđena duha može se podmićivati određenim interesima. Duh je pluralan i njemu se treba vratiti. Stoga se može reći da su crkvene strukture ostavile više traga na duhovnim osobama nego političko jednoulje. Nedemokratsko ponašanje, nedostatak uvažavanja i snošljivosti imaju korijene u povijesti i kulturi naroda.

Jedinstvo petrovaca i franjevaca

Posebno su potresna bila svjedočanstva sudionika iz Bosne i Hercegovine koji se osjećaju u još težem položaju što nemaju nadbiskupa i metropolita u ovom povijesnom trenutku kad im je najpotrebniji. Ne skrivaju ni osjećaj gorčine što su nerijetko nepriznati i neshvaćeni od sunarodnjaka u Hrvatskoj, postupa se tako kao da je sramota biti Hrvat iz Bosne te ih se gura u autonomaštvo. Čuli su se i vapaji za duhovnom i moralnom potporom koju očekuju od narodne i crkvene matice jer će inače propasti. Broj Hrvata, naime, iz godine u godinu neprekidno se smanjuje.

Raspravljajući u 1. skupini o kršćanskom pristupu strankama biskupijski svećenici, redovnice i redovnici franjevci iz Bosne i Hercegovine došli su do zajedničkih mišljenja i stavova. I ostali članovi skupine založili su se da obogate to razmišljanje te predložili da bude podržano i od svih sudionika na završnoj diskusiji. To vjerničko razmišljanje, koje je prihvaćeno gotovo jednoglasno na plenumu, smatrali su još potrebnijim za sebe Hrvati iz Vojvodine. I sudionici iz ostalih dijelova zemlje iznosili su u kakvim uvjetima žive i koliko su potrebni razumijevanja i pomoći

Na završnoj diskusiji pročitana je i prijedlog o vjeronauku te prijedlog za nova polja evan-

Vjerničko razmišljanje o višestranačkim izborima u Bosni i Hercegovini

Pod utjecajem dosadašnjeg režima i društvenih prilika kod većine katolika u Bosni i Hercegovini vlada strah pred višestranačke izbore. Najavljeni višestranački izbori jesu povijesna prilika da svi građani Republike, te i katolici svojim zauzimanjem pridonese uspostavljanju demokracije i pluralističkog društva.

Kršćanin je po svojoj vjeri bitno usmjeren na Boga i bližnjega. Vjera ga osposobljava i zadužuje da svojim zauzimanjem kroz društvene strukture pridonosi uspostavljanju istinske demokracije — a sada stojimo pred izborima koji nam omogućuju da utječemo na sastav predstavnika u mjesnim zajednicama, općinama i republičkim tijelima.

Oni će u ime onih koji ih izaberu odlučivati o bitnim stvarnostima našeg zajedničkog života kako na razini mjesne zajednice, tako općine i Republike.

Duhovni pastiri dužni su kod svojih vjernika razbijati strah koji postoji, pomagati im da se oslobode tjeskobe pri spominjanju svog hrvatskog imena, govorenju hrvatskoga književnoga jezika i isticanju zakonitih znakova pripadnosti hrvatskom narodu.

Premda svećenik po svom poslanju nije stranački aktivan, ipak je dužan svoje vjernike upućivati u njihova društvena i građanska prava.

Svi svećenici i osobe u duhovnom zvanju snagom svoga poslanja pridonose zajedništvu u jedinstvu vjernika koji su im povjereni. U ovom povijesnom trenutku to još više trebaju činiti svećenici, redovnici i redovnice među hrvatskim katoličkim vjernicima u Bosni i Hercegovini.

Svi vjernici neka dobro razmisle o prikladnim kandidatima koji će biti predloženi na glasačkim listićima za odgovornu dužnost u mjesnim zajednicama, općinama i Republici.

Sudionici 18. Katehetske ljetne škole u Dakovu mole hrvatsku braću i sestre iz Republike Hrvatske i drugih krajeva u kojima živi hrvatski narod, da pokažu puno razumijevanje za posebnosti Hrvata Bosne i Hercegovine, a od sredstava javnog priopćavanja da budu na visini svoga zadatka.

Ista briga i vjerničko razmišljanje za Hrva-

te u Vojvodini i drugdje gdje se pripremaju za višestranačke izbore.

gelizacije i katehizacije. Iznesena su i druga razmišljanja do kojih se došlo u radu po skupinama.

Prijedlog o vjeronauku

Premda uočavamo mnoge teškoće koje će proizlaziti iz eventualnog uvođenja vjeronauka u škole, ipak predlažemo:

Mjesto za vjeronauk u školama vidimo u pravu roditelja da svojoj djeci osiguraju odgoj i naobrazbu koja je u skladu s njihovim životnim nazorom. (Roditelji koji izdvajaju doprinos za školovanje svoje djece, imaju pravo utjecati i na školski program.)

Poštivajući pravo roditelja smatramo da vjeronauk u školama može obuhvatiti samo djecu roditelja koji to žele, a škola se treba pobrinuti da i ostala djeca dobiju osnovne informacije o religijama i etici.

Postojeće stručno osposobljeno osoblje koje ima mandat od biskupa, može predavati vjeronauk u školama kad to bude zakonom omogućeno kao izborno obvezatan predmet u sklopu školskog programa. Budući da postojeće osoblje nije dostatno, potrebno je da bogoslovna učilišta omoguće osposobljavanje prikladnih laika. Pod prikladnim laicima mislimo na osobe s pedagoškom ili humanističkom spremom te na osobe koje su katolički vjernici i uključuju se u aktivni život crkve.

Uz vjeronaučnu pouku u školi i dalje ostaje neposredna priprava za sakramente vezane uz župske zajednice.

Postojeće vjeronaučne dvorane moći će se bolje koristiti za liturgijsku animaciju, socijalno-karitativno djelovanje, rekreativno kulturne vjerske programe, obiteljski pastoral, pastoral starijih, vjerničko permanentno obrazovanje...

Politika se ne može izbjeći

Na plenumu se čula riječ da Crkvi ne trebaju povlastice ni od koje vlasti, već se ide za zakonskim pravom koje proizlazi iz prava roditelja

da njihova djeca budu i u školi odgajana u vjerskim i moralnim načelima koja oni zastupaju, te da i kao vjernici budu punopravni građani. Oni koji ni u demokraciji ne mogu bez privilegija, nemaju ih pravo tražiti u ime Crkve.

Ministar Pavletić u Đakovu

Na kraju škole predsjednik Stalnog odbora dr. Milan Šimunović dao je presjek razmišljanja koja su se iskristalizirala u razgovoru i radu po skupinama. Crkva je usmjerena prema Bogu i eshatonu, ali to ostvaruje kroz ovozemaljsko, svjetovno, društveno. Treba se oslobađati raskoraka između kršćanskog i humanog te istodobno ljubiti i zemlju i nebo. To uključuje i cjelovitu brigu za narod, za svakog čovjeka, za pravdu, tj. rad na promjeni loših struktura koje koče ljudski rast. Stoga u čitav vjeronaučni rad treba unositi zdrav nacionalni osjećaj. U tom smislu ni politički angažman ne može biti fakultativan. Kršćanska ljubav ostvaruje se i kroz strukture, pa treba biti kritička i prema Crkvi. Što se tiče prisutnosti Crkve u školi i sredstvima priopćivanja, prva odgovornost leži na episkopatu koji treba brinuti o pripravi odgovarajućeg osoblja za taj rad. Izraženo je i uvjerenje da će najodgovorniji u našoj Crkvi voditi računa o razmišljanju i prijedlozima 300 kateheta i katehistica okupljenih u Đakovu.

Nova polja evangelizacije i katehizacije

Polazeći od čovjekove inteligentnosti, koja je jedna i u sebi nedjeljiva, Crkva u novo nastajućim povjesnim i društvenim prilikama kod nas želi se sveobuhvatno angažirati i na području socijalne i odgojne čovjekove dimenzije.

1. Privatne škole. Redovničke zajednice koje su po svom poslanju vodile škole i domove, spremne su, kad im to zakonski bude omogućeno ponovno otvoriti takve škole i domove. Razumljivo je da bi u tim ustanovama mogle raditi i druge kvalificirane osobe.

2. Đački i studentski domovi. Katoličke djevojke i mladići koji dolaze na školovanje u gradove trebaju domove te mogućnost duhovnog sazrijevanja pod vodstvom religioznih i kvalificiranih osoba.

3. Dječji vrtići, sirotišta i starački domovi. Neke redovničke zajednice su na brigu o djeci, siročadi, starcima i bolesnima. Sada se otvara mogućnost da odgovore svojem pozivu i pripomognu vrlo aktualnim potrebama obitelji, društva i naroda.

4. Siromasi, beskućnici i ovisnici o alkoholu i drogi. Neke redovničke zajednice i skupine vjernika osjećaju da nije dosta pružiti hranu i prenoćište nego im treba pružiti ljudsku pažnju i pomagati im da se iz fizičke i duhovne ugroženosti oslobadaju.

5. Svjetovni redovi i bratovštine. Kršćani koji žive u svijetu a žele svjedočiti svoju vjeru intenzivnije sad su u mogućnosti biti pokretači mnogih socijalnih i političkih djela na dobrobit vjere, Crkve i domovine.

6. Duhovna briga za javne djelatnike. Uočavajući mogućnosti djelovanja Crkve u novim prilikama smatramo da je Crkva spremna pomoći različitim društvenim organizacijama (političarima, diplomatskom koru, strankama, službenicima, profesorima, redarstvu, vojsci, sportu i dr.) da bi u duhu Evandjelja živjeli svoje kršćansko poslanje i svojim pozivom pridonosili dobrobiti naroda kojem su pozvani služiti.

7. Masmediji. Crkva je pozvana djelovati preko svih sredstava javnog priopćavanja za informiranje i formiranje građana vjernika.

Nova polja evangelizacije i katehizacije pomoći će i sa strane Crkve boljitku društva, te vrednovanju i ostvarivanju čovjeka u njegovoj cjelovitosti.

U radu škole sudjelovali su uz biskupe domaćine i biskupi Franjo Komarica, Želimir Puljić, Slobodan Štambuk i Josip Božanić. Predsjednik đakovačke općine Mato Zorić u pozdravu je istaknuo da valja sjesti zajedno i vidjeti kako pružiti mladima vrednote vjerskog odgoja i religiozne kulture. Uz mnoge uglednike na Školi su bili glavni tajnik BKJ mons. Vjekoslav Milovan, predsjednik međubiskupijskog slovenskog katehetskog vijeća dr. Slavko Snoj, dekan Evangeoskog teološkog fakulteta u Osijeku dr. Petar Kuzmić.

U četvrtak zamjenica ministra prosvjete Asima Kajić izvjestila je voditeljke Škole o namjerama da se vjeronauk već od ove školske go-

dine mogne predavati u školskim prostorijama. U subotu, po završetku Škole, ministar Vlatko Pavletić sastao se s članovima Katehetskog vijeća te Vijeća za mlade i laike i razgovarao o budućem rješenju pitanja vjeronauka u školi.

M. Mihalj